

Alberto Manguel, zevkle okunan bir yazar olduğu kadar, sıkı bir konuşmacıdır da. Onunla sohbet etmek bir zevktir.

MANGUEL'İ OKUMAK MANGUEL'LE KONUŞMAK

GÜVEN TURAN

Alberto Manguel imzasına, ilk kez 1980'lerde, İngilizcede, çok ilginç öykü antolojilerinde rastladım. Fantastik, korku, bilinmeyen dünyalardaki konuları bu antolojilerin. Ancak antolojilerdeki yazarlar dünya edebiyatının ustalarıydı. Bazılarının çevirileri de Manguel tarafından yapılmıştı. Sıkı bir okuma birikimi olmadan yapılamazdı bu antolojiler. Tarihe dikkat edelim: İnternet çağından, arama motorlarından çok uzaktayız daha...

Derken, 1990'ların sonlarına doğru,

Okumanın Tarihi'nin İngilizce baskısı geçti elime. Bir kez daha etkilendim Alberto Manguel'in birikiminden.

Okumanın tarihini anlatırken

yazının tarihini, yazılının

yer aldığı nesnelere gelişip

"kitaba" dönüşmesinin ya da

evrimleşmesinin tarihini de

veriyordu. Kitapta yer alan resimler

de ek bir okumaya zorluyordu insanı.

O tarihlerde Yapı Kredi Yayınları'nda genel

yayın yönetmeniydim. Peşine düştüm kitabın... Çıkışı

zaman aldı, 2001'i buldu. O sırada yönetmenlikten

ayrılmış, danışmanlığa başlamıştım. Ve Okumanın

Tarihi, okumaktan hoşlanmayan ulus oluşumuz

savını kara çıkartırcasına, sadık ve sürekli bir okur

kitlesine kavuştu. Manguel adını pekiştirense,

2005'te Türkçe basılan Hayali Yerler Sözlüğü'ydü

bence... Türkiye'deki okurun Manguel'le dostluğu

(severek okuduğumuz her yazar ister yaşıyor olsun

ister bin yıl önce yaşamış, dostumuzdur,

evimizde konuk ettiğimiz kişidir) art arda

basılan kitaplarıyla, artarak sürüyor.

GERÇEK BİR TÜRKİYE DOSTU

Alberto Manguel'le yüz yüze tanışmamız,

kitabının çıkışından hemen önce, Yapı Kredi

Yayınları'nda oldu. O gün, daha önce de İstanbul'a

geldiğinden, gezmek için geldiğinden söz etmişti.

Borges'le tanışıklığını, lise öğrenciliğinde ona

Okumak okuduğunu da (daha Borges'in Evinde

bizde yayımlanmamıştı) anlatmıştı.

Manguel daha sonra da evrensel bir

yazardan beklenmeyecek bir

sıklıkla geldi Türkiye'ye. Onu

gerçek bir Türkiye

dostu sayabiliriz

böylece... Hatta

Tanpınar'ın

İzinde: Beş Şehir kitabını (2016) düşüncecek olursak, bu yargımızın boş olmadığı da anlaşılır.

Alberto Manguel, zevkle okunan bir yazar olduğu kadar, sıkı bir konuşmacıdır da. Onunla sohbet etmek bir zevktir. Özel sohbeti kadar "kamuya açık" sohbetleri de kitap tadındadır. Bundan dört beş yıl önce geldiğinde TÜYAP Kitap Fuarı'nda bir sohbet yapmıştık. O sırada Geceleyn Kütüphanesi

çıkıştı. O konuşmamızın ağırlığını

okurluk/kitap koleksiyonculuğu

oluşturmuştu. Kendisini okur

olarak mı, koleksiyoner olarak

mi tanımlayacağını sorduğumda

hiç tereddüt etmeden kendisini

okur olarak tanımlayacağını

söylemişti. Geceleyn

Kütüphanesi'ni okumuş olanlar

bilecektir, kırk bin kitabı vardı

söz konusu kütüphanesinde,

(Eminim fazlası vardı, eksikliği yoktu).

Bunların önemli bir bölümü de en

azından "kıymetli kitap" tanımına girecek

kitaptı. Konuşmamız ilerledikçe şöyle bir denklem

çıkıştı: İyi bir okur, kitapları nesne olarak da seven

İyi bir okur,
kitapları nesne
olarak da seven ve
kitaplarına sahip
çıkandır.

ve kitaplarına sahip çıkan bir okurdur. Onun için iyi bir okur (okumanın verdiği haz için okuyan kişidir bu, sadece bilgi edinmek için okuyan değil) kitap biriktirir!

SÖZCÜKLER, SÖZCÜKLER, SÖZCÜKLER

Manguel geçtiğimiz Eylül ayında gene İstanbul'daydı.

25 Eylül'de, Yapı Kredi Kültür Merkezi'nde,

kitabevindeki imza gününün ardından, bir söyleşi

yaptık gene. Bu kez söyleşimizi, Shakespeare'in iki

önemli okurundan (ötekisi kütüphanesiyle övünen

Fırtına'nın ünlü başkışısı Prospero'dur) Hamlet'in

sözleriyle açtım:

Polonius: Ne okuyorsunuz efendim?

Hamlet: Sözcükler, sözcükler, sözcükler.

(Perde 2, Sahne 2)

Manguel'e, "Biz okuduğumuzda gerçekten sözcükleri

mi okuruz?" diye sordum. "Elbette tam olarak

okuduğumuz sözcükler değildir" diye girdi söze ve

okumanın nasıl çok yönlü bir eylem olduğunu anlattı.

En güzel vurgularından biri, bir kitabın çocuklukta ve

gençlikteki ilk okunuş tazeliğiyle ilgiliydi.

Konuşmamızın ikinci önemli noktasını da Yabancı Bir

Ülkeden Haber Geldi (YKY,2018) adlı romanındaki

sorunsal oluşturdu. Bir polisiye gerilimi taşıyan bu

romanın öyküsünü aktarmayacağım, okunmuş

olanların keyfini kaçırmamak için. Ancak, sohbetteki

vurguyu, "Bir yazarın siyasi görüşleri, davranışları,

eylemleri nedeniyle onu okumaktan kaçınılmalı

miyiz?" oldu. Özellikle Mussolini'ye övgüler düzen,

İtalyan faşizmini destekleyen Ezra Pound'un adını

verdim... "Elbette okuyacağız!" oldu yanıtı.

Oysa bu şimdilerde müthiş bir tartışma

konusu. Davranışlarından yola çıkarak

yazarların kitaplarını kütüphanelerden,

sanatçıların yapıtlarını müzelerden,

müziklerini konserlerden çıkartma yanısı

bir hareket var bütün dünyada.

Bir saatten fazla sürdü

sohbetimiz. Gerçekten, ancak

bir akademik toplantıdan

beklenecek derinlikli

sorularla da kapatmak

zorunda kaldık

konuşmamızı. Neyse ki

Kitapları var elimizde...

Yeni kitapları da

yolda... ✨

